

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»
Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРІ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

5 листопада 2021 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі : збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 листопада 2021 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.І.Бондар (гол.ред.) та ін. – Мукачєво : МДУ, 2021. – 496 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №4 від «18» листопада 2021 р.)**

Рецензенти:

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фендик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Томашевська Мирослава Олегівна – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Черепаня Марія Тарасівна – доктор філософії, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

<i>Наталія Башавець, Ірина Баранова</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	14
<i>Тамара Бондар</i> РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ЗАКАРПАТТЯ	18
<i>Тетяна Боржавич Олена Пинзеник</i> ПОНЯТТЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	23
<i>Ігор Гома</i> ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛІВ ІЗ БАТЬКАМИ РОМСЬКИХ ДІТЕЙ ЯК ЗАПОРУКА ІНТЕГРАЦІЇ РОМІВ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	27
<i>Галина Джанда</i> ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	30
<i>Марина Зейкан</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ФЕНОМЕНУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	33
<i>Василь Тягур, Христина Лешко</i> РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВНЗ	35
<i>Юлія Мельник, Любов Фенчак</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ІМІДЖУ ПЕДАГОГА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЙОГО КОМПОНЕНТІВ	40
<i>Nataliya Mukan</i> PERSONAL AND PROFESSIONAL QUALITIES OF NEI TEACHER	43
<i>Людмила Прилуцька</i> КРЕАЛІЗОВАНІ ТЕКСТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ	48
<i>Ірина Садова, Ірина Гутей</i> ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	53

РОЗДІЛ 2

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

<i>Адріана Бабіля, Мирослава Томашевська</i> ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ	57
--	----

4. Інклюзивні та спеціальні класи. Департамент освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної державної адміністрації. URL: <https://deponms.carpathia.gov.ua/inkliuzivna-osvita/inkliuzivni-ta-spetsialni-klasi> (дата звернення: 01.10.2021 р.).

УДК [613:005.336.2]:159.9.072(043.2)

Тетяна Боржавич,
спеціальність 012 Дошкільна освіта
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет
Олена Пинзеник,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет

ПОНЯТТЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Проблема погіршення стану здоров'я усіх верств населення у наш час стає гострою й актуальною. Як свідчать дослідження в області валеологічної освіти, здоровий спосіб життя не є життєвою цінністю для значної частини людського суспільства, а розуміння його сутності вимагає значного удосконалення. Особлива роль у цьому процесі належить педагогу, вчителю, вихователю, які безпосередньо керують процесом валеологічної освіти, забезпечуючи при цьому і рівень стану здоров'я здобувачів. Це вимагає і удосконалення процесу формування валеологічної компетентності майбутніх педагогів.

Вихователь дітей дошкільного віку несе безпосередню відповідальність не лише за безпечне перебування дитини в умовах закладу дошкільної освіти, але й за формування уявлень про здоровий спосіб життя, розвиток умінь та навичок охорони та зміцнення здоров'я. Це вимагає від педагога оволодіння значного багажу професійних фахових знань, умінь і навичок валеологічного змісту.

Саме на це і спрямований процес удосконалення змісту професійної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти, метою якого є орієнтування педагога на створення умов для повноцінного, всебічного розвитку дитини, формування і підвищення мотивації збереження та покращення здоров'я.

Питання фахової підготовки майбутніх працівників освіти широко розкривається у багатьох дослідженнях вітчизняних та зарубіжних авторів. В історії української педагогіки ці питання знайшли відображення у педагогічних працях К.Д. Ушинського, С.Ф. Русової, В.О. Сухомлинського.

Так, В.О. Сухомлинський чітко окреслив основні напрямки реалізації оздоровчої функції школи: санітарно-гігієнічні вимоги до зовнішніх умов життя і до режиму праці та відпочинку учнів; особливості організації фізичної праці дітей як важливого засобу зміцнення здоров'я; фізичне виховання на уроках фізичної культури і в процесі позакласної спортивно-масової роботи; організація активного діяльного відпочинку учнів [5].

Василь Олександрович запропонував ефективні шляхи зміцнення здоров'я дітей, удосконалення фізичного виховання учнів (апробовані в Павлиській школі): система бесід про людину і особливості людського організму; оптимальне чергування розумової і фізичної праці. Він зауважив, що режим фізичної і розумової праці та відпочинку – дуже важлива умова міцного здоров'я»; оздоровча спрямованість системи фізкультурних занять: уроків фізичної культури, ранкової зарядки, фізкульт хвилинок, динамічних перерв; створення широкої мережі спортивних секцій і залучення школярів до активної участі в них («спорт - улюблене заняття кожного учня»); спортивні ігри, змагання, спартакіади (легка атлетика, гімнастика, плавання, верхова їзда; катання на ковзанах і лижах, велосипеді; зимові розваги, побудова снігової фортеці тощо); утвердження у свідомості учнів необхідності уважного і дбайливого ставлення до свого здоров'я і здоров'я інших. Активна пропаганда і утвердження здорового способу життя; створення позитивного психологічного мікроклімату (урок повинен викликати позитивні емоції) [4].

Методологічні засади вдосконалення змісту професійно-педагогічної освіти висвітлено в дослідженнях українських учених таких, як: А. Бойко, І. Бех, В. Бондар, Г. Васянович, О. Глузман, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Ничкало.

Проблема формування здорової особистості вивчалася в різних аспектах українськими та російськими вченими (Л. Божович, І. Васильєвою, Л. Виготським, О. Запорожцем, В. Котирло, О. Леонтєвим, Ю. Приходько, В. Сухомлинським, С. Рубінштейном, Т. Титаренко), західними дослідниками (Е. Еріксоном, А. Маслоу, К. Роджерсом, З. Фрейдом, К. Юнгом та іншими).

Проблема формування валеологічної компетентності знайшла своє відображення у працях В. Бобрицької, Т., Бойченко, Т. Книш, В. Нестеренко та ін.

Проте, слід відмітити, що проблема валеологічної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до формування і збереження здоров'я вихованців знаходиться на достатньо низькому рівні. Про це свідчить порівняно низька валеологічна культура вихователя, недостатнє вміння організувати роботу з дітьми у групі, а особливо з дітьми різної категорії в режимі здоров'язберігаючих технологій, створювати сприятливі педагогічні умови для збереження і зміцнення здоров'я дошкільників, незнанні вікових психолого-фізіологічних особливостей дітей.

Поняття «валеологічна компетентність» перебуває у стані дослідження. Так, під поняття «валеологічна компетентність» С. М. Симоненко розуміє сукупність валеологічних знань (валеологічну інформованість) і вмінь грамотно застосовувати їх у практиці (валеограмотність) [3, с. 56].

Як здатність володіти сумою валеологічних знань із науково обґрунтованими фактами; ідей; понять накопичених людством у галузі збереження здоров'я; наявність практичних умінь і навичок здоров'язбереження; встановлювати зв'язки між валеологічними знаннями і практичними діями у професійній діяльності на основі сформованих ціннісних

орієнтацій на підтримку і зміцнення здоров'я, як власного, так і здоров'я дітей розглядається валеологічна компетентність О.Б. Дворніковою [2, с. 11].

О.М. Бондаренко розглядає валеологічну компетентність педагога як складову життєвої компетентності, яка проявляється в знаннях, цінностях і мотивах, валеологічній позиції, діяльності щодо оздоровлення себе і своїх вихованців. Науковець переконана, що валеологічна компетентність формується на основі позитивного ставлення до здорового способу життя, характеризується активною і свідомою пропагандально-просвітницькою діяльністю, спрямованою на передачу знань, прищеплення умінь і навичок раціональної організації життєдіяльності, здатністю нести особисту соціальну та правову відповідальність за прийняті рішення щодо вибору стратегії поведінки у суспільстві стосовно збереження свого здоров'я та здоров'я інших [1, с. 25].

Виходячи з попередніх тверджень, можна зробити висновок, що валеологічна компетентність педагога є інтегрованим поняттям, яке включає систему знань, умінь та навичок валеологічного змісту, психологічних властивостей особистості (мотиваційних, емоційних, інтелектуальних, рефлексивних, регулятивних та ін.), міжособистісних відносини, переживань, особистісного та професійного досвіду.

Таким чином, проблему формування валеологічної компетентності майбутнього педагога слід починати з формування у нього мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури та до здорового способу життя вивчення змісту, форм та методів здоров'язберігаючої освіти, отримання наукових (медико-біологічних, гігієнічних та соціально-економічних) знань значущості фізичної культури, спорту, до здорового способу життя. Майбутній фахівець повинен знати всі фактори і умови, що сприятимуть формуванню та зміцненню як власного здоров'я, так здоров'я вихованців, володіти прийомами й методами підвищення рівня фізичних резервів організму та ефективного використання шляхів формування професійного здоров'я.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О.М. Використання інтерактивних методів навчання при формуванні валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів. [електронний ресурс] режим доступу: <http://science.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/13/2014/06/>
2. Дворникова О.Б. Формирование валеологической компетентности у студентов педагогического колледжа в процессе предметной подготовки Автореф. дисс.канд.пед.наук.: 13.00.08. Екатеринбург. 2005. 25 с.
3. Симоненко С.М. Содержание и способы формирования валеологической культуры будущего учителя в вузовской профессиональной подготовке: Дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01 Уссурийск, 2002. 192 с.
4. Сухомлинський В.О. Павлиська середня школа: вибр. тв. в 5-ти томах. Т.4. К. : Рад. шк., 1977. 250 с.
5. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю: вибрані твори у 5-ти т. К., 1976. 292 с.

УДК 376.012-054.57

Ігор Гома,

спеціальність 012 Дошкільна освіта,
другий (магістерський) рівень вищої освіти,
Мукачівський державний університет

ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛІВ ІЗ БАТЬКАМИ РОМСЬКИХ ДІТЕЙ ЯК ЗАПОРУКА ІНТЕГРАЦІЇ РОМІВ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Історичні умови аргументують демографічну картину, що сформувалася в Закарпатській області, де проживає чи не найбільша кількість ромського населення, порівняно з іншими регіонами України. Згідно з різними джерелами, чисельність ромів, які постійно проживають на території Закарпаття, коливається від 60 тис. до 100 тис. Традиційно роми об'єднуються в компактні групи, що називають таборами. Чисельність осіб у таборі може бути різною. Зокрема, склад малих груп – від кількох сімей до 40-50 осіб (наприклад, у с. Нижні Ремети); великих груп – понад 3 тис. осіб (наприклад, у смт Королево).

Перед ромським населенням постає низка проблем, серед яких варто назвати неналежне соціальне становище; недостатній рівень санітарно-гігієнічних умов існування; труднощі офіційного працевлаштування; низький рівень правового захисту; наявність дискримінації за національною ознакою. На окрему увагу заслуговує проблема забезпечення освітою дітей ромського

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>